

Posudek oponenta diplomové práce Marty Navrátilové

na téma

Manželství v českém právním řádu v porovnání s kanonickým právem

Diplomantka zpracovala ve své práci zajímavé a aktuální téma, spočívající ve srovnání institutu manželství, jak jej upravuje české sekulární právo a kanonické právo. Posuzovaná diplomová práce byla zpracována na Katedře teologických věd Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k datu 31. března 2016, má rozsah 100 stran, vlastního textu 68 stran.

Pokud je nám známo, nebylo zadané téma dosud v české odborné literatuře zpracováno. Posuzovaná diplomová práce tedy představuje novátorský čin. Je třeba připomenout, že pramen právní úpravy manželství v českém právu, tj. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nabyl účinnosti nedávno, k 1. lednu 2014.

Zpracování tématu diplomové práce vyžaduje dobrou znalost českého manželského práva i principů kanonického manželského práva, práci s texty zákonů, zejména s občanským zákoníkem a s kanonickoprávními předpisy. Je nutné rovněž použít příslušnou odbornou literaturu včetně komentářů k zákonům. Jako základní metoda se přímo nabízí metoda komparativní.

Diplomantka provedla komplexní srovnání manželství v českém světském právu a v právu kanonickém latinské církve, kdežto o kanonickém právu východních katolických církví činí jen drobnou zmínku na straně 10. Toto omezení zkoumaného předmětu mělo být uvedeno již v názvu diplomové práce nebo alespoň zdůrazněno na samotném začátku práce. Pod pojmem kanonické právo je samozřejmě chápáno jak právo latinské církve, tak východních katolických církví.

Autorka v *úvodu* přibližuje zvolené téma a pokračuje v jeho výkladu v následujících osmi kapitolách.

V *první kapitole* vysvětluje základní pojmy a popisuje základní odlišnosti v pojetí manželství v českém právu a v kanonickém právu (s. 9–18). Na s. 10 autorka uvádí: „Kanonické právo není konkurentem práva sekulárního, v České republice je kanonická úprava manželství ve vztahu k sekulárnímu právu právně irelevantní.“ Tatáž formulace je uvedena v abstraktu diplomové práce na s. 99. Nelze však hovořit o „právní irelevantnosti“. Vzhledem k ústavní zásadě autonomie církví ve vydávání vlastních předpisů mají právní charakter nejen právní systém státu, ale i právní systémy církví.

Ve druhé kapitole se diplomantka věnuje vzniku manželství, nejprve dle českého práva a posléze podle kanonického práva. Na závěr provádí krátké srovnání (s. 19–27). V této kapitole používá poprvé přehledné metody, která se vyskytuje i v následujících kapitolách její práce. Spočívá v tom, že v *kurzivě* je na počátku kapitoly uváděno příslušné ustanovení právního předpisu (CIC/1983, občanského zákoníku, případně obou předpisů). Poté je proveden rozbor uvedeného předpisu resp. srovnání obou úprav.

V rozsáhlé třetí kapitole, zpracované na stranách 27–52, nazvané *Neplatnost manželství*, se autorka věnuje nejprve manželským překážkám. Správně se soustředí zprvu na překážky, které se vyskytují v českém i kanonickém právu, jako je věk nebo příbuzenství a poté přechází k manželským překážkám, které se vyskytují pouze v kanonickém právu, jako je zločin, únos, impotence nebo různost náboženství. V podkapitole 3.3.3., nazvané *Překážka dosud trvajících manželství*, měla autorka lépe odlišit případy, kdy popisuje úpravu českého sekulárního práva, a kdy se věnuje kanonickému právu. Nepoučený čtenář by zde mohl uvedené úpravy zaměnit.

V krátké čtvrté kapitole s názvem *Zdánlivé manželství*, se autorka věnuje jen českému sekulárnímu právu, které rozlišuje mezi pojmem zdánlivé manželství (*non matrimonium*) a neplatnost manželství. V jejím závěru správně dodává, že kanonické právo toto rozlišení neobsahuje.

Pátá kapitola s názvem *Zánik manželství* se již opět týká jak českého sekulárního, tak kanonického práva.

Zvláště zajímavá je šestá kapitola věnovaná kanonickoprávnímu institutu *Odloučení manželů za trvání manželství*. Autorka zde uvádí možné paralely mezi kánonem 1153 CIC/1983, který se vztahuje na případ, kdy jeden z manželů uvádí druhého do nebezpečí pro duši nebo pro tělo nebo pro děti, anebo jinak činí společný život velmi tvrdým, s ustanovením § 751 občanského zákoníku směřujícím k ochraně proti domácímu násilí.

V sedmé kapitole autorka zpracovala rozloučení platně uzavřených manželství v kanonickém právu a popisuje instituty jako je *privilegium Petrinum* a *privilegium Paulinum*.

V osmé kapitole je pojednáno o konvalidaci a sanaci v kanonickém právu a konvalidaci v českém sekulárním manželském právu.

V Závěru své diplomové práce autorka přehledným způsobem shrnuje výsledky, k nimž došla.

Diplomová práce obsahuje přehledně zpracovaný seznam literatury, v němž jsou uvedeny knihy a články v češtině, slovenštině a v jednom případě v angličtině. Je připojen i seznam církevních dokumentů, citovaných právních předpisů, internetových zdrojů a zkratk.

Mezi pěti přílohami k práci se nacházejí světské i církevní dokumenty vztahující se k přípravě na uzavření manželství (Dotazník k uzavření manželství, Žádost o vydání osvědčení, Žádost o církevní sňatek) a dokumenty osvědčující jeho uzavření (Protokol o uzavření manželství). Za zvláštní pozornost stojí pátá příloha, kterou je přehledně autorkou zpracovaná tabulka srovnávající jednotlivé právní instituty světského a církevního práva.

Na konci práce se nachází český a anglický abstrakt a klíčová slova.

Drobné připomínky k práci:

s. 6, třetí odstavec, namísto „občanského zákoníku platného od 1. 1. 2014“ má být správně „občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014“,

s. 11, podkapitola 1.2., řádek 5. Místo „zákon č. 320/1919 Sb.“ má být správně „zákon č. 320/1919 Sb. z. a n.“,

s. 12, druhý odstavec shora: text se opakuje,

s. 20, poznámka pod čarou 50: má být dodáno, že právo uzavírat manželství svědčí pouze církvi a náboženské společnosti, která byla registrována se „zvláštními právy“ podle zákona č. 3/2002 Sb., nikoliv pouze registrované podle tohoto zákona.

Přes uvedené drobné výhrady považuji předmětnou diplomovou práci za velmi zdařilou a doporučuji ji k úspěšné obhajobě.

V Praze dne 12. 5. 2016

Doc. ICLic. JUDr. Zábój Horák, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra právních dějin